

SAMUEL BJERK

Dečak koji je voleo jelene

S norveškog preveo
Igor Solunac

■ Laguna ■

Naslov originala

Samuel Bjørk

GUTTEN SOM ELSKET RÅDYR

Copyright © Samuel Bjørk 2018

Published by agreement with Ahlander Agency

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

**Dečak koji je
voleo jelene**

Na Božić 1999. godine jedan penzioner je vozio duž planine na putu od Osla do opštine Hemsedal. Imao je sedamdeset jednu godinu, bio udovac i proslavio je praznik sa ćerkom. Obično je voleo taj put iz dva razloga. Kao prvo, nije voleo grad. Prijalo mu je da se udalji od ljudi i njihovih neprekidnih potreba. Drugi razlog je to što ga je okruživala izuzetno lepa priroda. Šume, prostranstva, vrhovi planina, jezera – svako godišnje doba bilo je podjednako veličanstveno. Norveška u najlepšem izdanju. Prava divota koliko god pogled seže. Te godine zima je ranije stigla, i kada je zemlju prekrrio čarobni snežni prekrivač, bilo je kao da vozi kroz divnu razglednicu. Obično. Starac je imao poteškoća s vidom i očajnički se trudio da krene rano kako bi stigao kući po danu. Ovog puta mu to nije pošlo za rukom. Mrak. Nije ga voleo. Jedno je bilo sedeti pred kaminom, to mu je prijalo. Tada nije imao ništa protiv što se svet okreće tako da i njega zadesi noć. Nimalo mu nije smetalo, štaviše, moglo je biti veoma prijatno. Popio bi i koju čašicu nečeg žestokog. Skupio bi se ispod ćebenceta na trosedu dok su se noćna stvorenja budila napolju, a hladnoća stegla toliko da bi debeli zidovi od drveta zakrckali. Ali u kolima? Tako daleko od kuće? Ne, to mu

se uopšte nije dopadalo. Starac je usporio i nagnuo se napred ka vetrobranu. Kupio je nova, jača svetla baš za ovakve prilike. Uključio ih je dok su oblaci klizili nebom i skrivali poslednju, slabšašu svetlost koju mu je mesec darovao. Odjednom ga je obavila ledena, nema tama. Starac je uzdahnuo i načas se zapitao da li bi bilo pametno zaustaviti se i pričekati. Kakva glupost, naravno. Napolju je bilo skoro minus dvadeset, a daleko je od naseljenih mesta. Moraće da izdrži do kraja i snađe se što bolje ume. Taman je hteo da uključi radio kako bi ga nešto održalo budnim, kad duga svetla odjednom obasjaše nešto zbog čega je iz sve snage nagazio kočnicu.

Prokletstvo.

Prilika na putu.

Šta, dovraga...?

Pedeset metara.

Dvadeset metara.

Deset metara.

Očajnički je nagazio kočnicu i osetio lupanje srca u vratu, zglavci mu pobeše od stiskanja volana, a svet mu se gotovo raspao pred očima pre nego što se automobil konačno zaustavio.

Sedamdesetjednogodišnjak je pokušavao da dođe do daha.

Šta se, pobogu, dešava?

Na drumu ispred njega stajao je dečaćić.

Nije se micao.

Plavih usana.

S jelenskim rogovima na glavi.

I

APRIL 2013.

1

Desetogodišnji dečak kovrdžave kose sedeo je na krmi čamca i trudio se da bude što tiši. Bacio je pogled na oca koji je veslao i toplina ga ispuni. Ponovo je u poseti tati. Konačno. Prošlo je izvesno vreme od prošlog puta nakon što je mama čula šta se dogodilo dok je bio u tatinoj kući, skroz na vrhu šume, skoro na planini, u kućici koju je mama nazivala stračarom. Pokušao je da joj objasni kako njemu ne smeta što tata ne kuva tako dobro kao ona, što puši u kući i u dnevnoj sobi ima pušku. Njom je pucao na tetrebe, a ne na ljude, ali mama nije htela ni da čuje. Nema više poseta, čak je pozvala i policiju, ili možda ne njih, ali u svakom slučaju neke ljude koji su došli i porazgovarali s njim za kuhinjskim stolom, zapisivali ponešto u beležnicu i nakon toga mu nije bilo dozvoljeno da vidi tatu. Do sada.

Dečak je imao želju da ocu kaže kako je između poseta u biblioteci čitao knjige o pecanju. Mogao je nabrojati mnogo vrsta riba – zrakoperka, jezerska zlatovčica, molva, pastrmka, losos, a znao je i da u tim vodama nema štuke jer voli da se krije među trskom. Znao je i da tu nema trske, jedino močvara sve do obale, ali nije ništa rekao jer je naučio da ćuti. Na pecanju se ne priča, sem veoma tiho i to samo ako tata prvi progovori.

„Prvi odlazak na jezero Svartćen ove godine“, prošapta otac i osmehnu se kroz bradu.

„Čaroban kao i uvek“, odvrati dečak i oseti kako ga prožima toplina kada mu je otac namignuo.

Mnogo puta pokušao je da objasni majci to u vezi s tatom. Koliko mu se dopadalo da bude kod njega, ptice ispred prozora i miris drveća. Kako novac nije uvek najvažniji i da nije tata kriv što niko neće da kupi njegove slike, kako je moguće ručati a da prethodno ne opereš ruke i nemaš stolnjak. Međutim, majka nije htela ni da čuje, a ponekad je bilo tako teško pronaći reči i na kraju je prestao da se trudi.

Biti kod tate.

Podigao je pogled ka oblacima i ponadao se da će uskoro nestati. Riba uvek grize kada je vedro. Ponovo je pogledao oca, čije su snažne ruke polako vukle vesla kroz tminu vode i poželeo da mu kaže kako je i sâm vežbao, pa će uskoro moći da vesla, ali nije rekao ništa. Nije išao u teretanu gde je mama odlazila, jer nije bilo dozvoljeno voditi decu sa sobom, ali radio je vežbe u sobi, sklekove i trbušnjake već skoro pola godine i da, nekoliko puta se ogledao, ali mišići nisu mnogo porasli. Ipak, bar se trudio. Možda će do sledeće godine uspeti. Dečak s kovrdžama je zamišljao kako bi to izgledalo. Ušao bi kroz kapiju s rancem na leđima, možda čak u majici kakve su nosili muškarci u teretani gde je mama išla, s krupnim rukama i velikim mišićima kojima će moći da vesla, pa će onda tata sedeti na krmu, a on će veslima da klizi kroz vodu.

„Nema pecanja bez piva“, prošaptao je otac i ponovo namignuo, a zatim se sagnuo i između nogu otvorio još jednu zelenu limenku na dnu čamca.

Dečak je klimnuo glavom, iako je mama o tome razgovarala sa onima što su im došli u posetu, da tata previše pije, a to je neodgovorno. Svartćen. Tajno, lepo jezero na planini za koje nije znalo mnogo ljudi, a sada su zajedno tu i trudio se da ne

razmišlja o tome kako je mama rekla da više neće posećivati tatu i da je ovo možda poslednji put.

„Hoćemo da probamo?“ , prošaptao je otac i odložio vesla u čamac.

„Mušica ili varalica?“ , odvratio je dečak, znajući da je to važno, mada ne i zašto.

Otac je otpio gutljaj iz limenke, bacio pogled na oblake, pa preko tamne površine vode.

„Šta ti misliš?“

„Varalica?“ , reče dečak isprva nesigurno, ali mu se obrazi zažariše kada je otac klimnuo glavom i osmehnuo se, otvarajući kutiju s mamcima pored sebe.

„Suviše je mračno za mušice, slažeš se?“

„Slažem se“ , klimnu dečak glavom i pogleda u oblake, na trenutak se pretvarajući da nije primetio kako nebo nije vedro koliko bi trebalo da bude.

„Evo“ , reče otac pošto je pričvrstio šarenu varalicu na udicu.

Svečani trenutak kada je od oca preuzeo štap i mada je znao šta će reći, mališan se pretvarao da ne zna kada je otac prošaptao:

„Kratki zamasi, da ne padne na dno, važi?“

„Važi“ , odvratio je i zamahnuo štapom.

Uhvati čvrsto, podigni štap, pa nazad. Pusti u pravom trenutku, i dečak ponovo oseti toplinu zbog očevog pogleda koji je govorio da je sve uradio kako treba, pošto je šarena varalica poletela kroz vazduh i gotovo nečujno dotakla površinu vode.

„Ne previše“ , prošapta otac i otvori novu limenku. „Polako, ali sigurno.“

Dečak je učinio kako je otac rekao i istog trenutka poželeo da kaže mami kako je pogrešila. Čamac. Voda. Želeo je da provodi vreme s tatom, bez obzira na to šta ljudi s beležnicama kažu. Možda bi mogao i da se preseli ovamo? Hrani ptice? Pomogne tati da popravi krov? Učvrsti kamenje na stepenicama, ono koje

se olabavilo? Duboko je uronio u misli, zamišljajući koliko bi to bilo lepo i skoro zaboravio da u rukama drži štap za pecanje.

„Riba!“

„Molim?“

„Upecao si ribu!“

Dečak se prenu i shvati da se štap skroz povio. Pokušao je da namota najlon, ali nije mogao da mrdne.

„Velika“, povikao je dečak, potpuno zaboravljajući kako bi trebalo da bude tih.

„Sranje“, reče otac i premesti se na zadnji deo čamca. „Na prvi zamah! Siguran si da nisi zakačio dno?“

„Mislim... da... nisam“, procedi dečak, namotavajući najlon što je bolje mogao. Ulov je bio toliko težak da je čamac polako klizio ka obali.

„Evo ga“, iscerio se otac i podigao ruke preko pramca. „E mater ti...“

„Šta je to?“

„Ne gledaj, Tomase“, poviknu otac odjednom, čim je ono što se zakačilo za udicu isplivalo na površinu.

„Tata?“

„Lezi u čamac. Ne gledaj!“

Želeo je da čuje šta otac govori, ali uši ga nisu slušale.

„Tata?“

„Dole, Tomase, ne gledaj!“

Ipak je pogledao.

U vodi pored čamca ležala je devojka.

Modrobelog lica.

Otvorenih očiju.

Natopljena odeća koja je plutala oko tela bila je suviše oskudna za boravak u šumi.

„Tata?“

„Lezi, Tomase, majka mu stara!“

Dečak ništa više nije uspeo da vidi jer je otac poleteo preko sedišta i pritisnuo ga na dno čamca.

2

Nije tačno da se Karolina Berg plašila letenja. Koristila je to samo kao izgovor. Istina je da se bojala bilo kakvog putovanja. Najviše je volela da bude kod kuće. Dopadala joj se uhodanost, tačnije, bila joj je *potrebna*.

„Zar ne možeš da dođeš u posetu, mama?“

„Vrlo bih rado došla, Vivijan, ali znaš da se bojim aviona...“

„Pa zar ne možeš doći vozom?“

„Šesnaest sati hermetički zatvorena u kupeu s ljudima koje ne poznajem?“

„Dobro, razumem te, ali mnogo bih volela da me vidiš kako plešem.“

„Videla sam te, Vivijan. Mnogo puta.“

„Da, mama, ali ovo nije Kulturni centar Bude, već Opera grada Osla. Opera! Jesam li ti rekla da sam dobila mesto u ansamblu Aleksandra Ekmana? Igraću u *Labudovom jezeru!* Kapiraš? Koliko je to sjajno?“

„Vivijan, to je zaista božanstveno. Čestitam, dušo!“

„Ostarićeš tamo gore sasvim sama, mama. Što ne dođeš malo do Osla? Možemo otići na ručak u restoran. Jesi li čula za *Maemo*? Ima ga u *Mišlenovom vodiču*, zar ne bismo mogle da...?“

Naravno da je želela da vidi ćerku kako pleše.

Bože dragi, pa ništa drugo i ne želi.

„Videćemo se kad dođeš kući. Zar ne možemo tako da se dogovorimo?“

„Naravno, mama. Moram da požurim na probu. Jesi li mi dobro?“

„Dobro sam, Vivijan, ne brini za mene.“

„U redu, mama, čujemo se uskoro.“

„Dogovoreno.“

Gospode, kada se sve promenilo?

Ovi dani koji nailaze i rasipaju se.

Gde joj je život?

Onaj o kojem je sanjala?

Četrdeset dve godine, ali kao da ima sto. Svake subote pojedje sendvič s račićima u restoranu *Sidvest*, zbog čega su joj se prijateljice smejale, iako nisu ništa naglas rekle. Poznaju se odavno, još od srednje škole. Imala je toliko želja. Da otputuje u Indiju, pa u Afriku, bere jabuke u Gvatemali, svira gitaru na ulici u Amsterdamu. A one? Ma jok, važno je bilo udati se, dobiti decu, zaposliti u opštini ili supermarketu, ne napuštati Bude, a sada je ispalo kako su sve obišle svet osim nje.

Dve godine ranije, u proleće, Vivijan je otputovala u Oslo na audiciju. Jaka, draga Vivijan, koja se odjednom pojavila, gotovo niotkuda. Aerodrom Bude, s kojeg su avioni odletali širom sveta, a gde vojnici NATO-a dolaze na vežbe. Karolina Berg je imala dvadeset godina i nijednu brigu na svetu. On je bio iz Engleske i ostavio ju je s velikim stomakom i bez adrese.

Njegova greška?

Luk Mur iz Lidsa, slatki pilot s tamnim kovrdžama?

Zašto nikud nisi putovala, Karolina?

Za to možeš jedino sebe da kriviš.

Živela je u stančiću udaljenom svega dvesta metara od aerodroma, ali nikada nije bila tamo.

Nije bila nigde.

Treba da odete u Alikante, majko moja, kako je tamo leepo!
Mete.

Nekada njena najbolja prijateljica, ali ne više. Muž, deca i lepa kuća u Hundstadu, letovanja svake godine, uvek negde daleko.

Gospode, Ki Vest. Mislim, čula sam da je tamo lepo, ali zapanjila sam se.

Sineve.

Koja je jedva sabirala dva i dva u školi, ali je upecala preduzetnika iz Harstada koji je voleo jedrilice i ulagao u nekretnine u inostranstvu.

Podsmevale su joj se, sasvim sigurno.

Svaki put kada bi svratile u prodavnicu.

Ne glasno, ali videla im je to na licu.

„Želite račun? Kesu?“

Roba na traci i uvek isti zvuk.

Gospode, koliko mrzi taj zvuk.

Integralni hleb.

Bip.

Mleko.

Bip.

Četiri koka-kole na sniženju.

Bip.

Ružna si.

Bip.

Nikad od tebe neće biti ništa.

Bip.

I tako, u strogoj tajnosti – ah, da su samo znale, pozvala je broj koji je pronašla na internetu. Pre nego što se upustila u to, popila je nekoliko čaša crnog vina. I da, prva dva puta je spustila slušalicu, oznojenih dlanova, ali se na kraju, u trećem pokušaju, usudila da progovori.

Psiholog.

Majko mila, toliko toga da se kaže i još razloga za ismevanje, ali ipak je to učinila.

Srećom.

Aerodrom Bude.

Skoro trideset pet godina živela je u blizini a da nogom nije kročila u aerodromsku zgradu.

Karolina Berg je vukla veliki, novi crveni kofer poslednjih nekoliko metara do ulaza, a onda je zastala i udahnula.

Šta je psiholog rekao?

Korak po korak.

Ajde, Karolina, možeš ti to.

Videla je svoj odraz u kliznim vratima. Skoro ih je mogla do-dirnuti, a opet joj se činilo kao da su na drugoj planeti. Kupila je novu odeću i bila kod frizera. Zapravo, nakon što se konačno usudila da podigne slušalicu i okrene broj, uradila je ono što joj je rekao. Doduše, ne nakon nekoliko prvih razgovora, suviše je bila uznemirena. Činilo joj se da iz nje ispada kojekakvo smeće svaki put kada bi otvorila usta. Postavljao joj je mnogo ličnih pitanja. Ona o kojima nije razmišljala. Kakav ste odnos imali sa ocem, a kakav s majkom? Čoveče, zavrtilo joj se u glavi i pripala joj je muka. U njoj su se probudila osećanja kojih nije ni bila svesna, pa noćima nije spavala. A onda, nakon nekoliko nedelja, sve je nagrnulo poput lavine. Jednom kada se otvorila, više nije bilo zaustavljanja.

Osmehivala se svom odrazu.

Tako si lepa, Karolina.

Veoma si pametna, Karolina.

Novi kaput? Baš ti fino stoji.

Takve zadatke joj je davao.

Morate naučiti da volite sebe.

Oslo?

Glavni grad.

Toliko dugo je želela da otputuje tamo.

Da vidi dvor, parlament, Ulicu Karla Johana. Narodno pozorište. Park Frogner sa čuvenim skulpturama. I naravno, zgradu Opere.

Poslednji put je duboko udahнула i naterala se na poslednjih nekoliko koraka. Nogu pred nogu. Ušla je na terminal za odlaske. Malčice joj se vrtelo u glavi, ali nije stala. Biće u redu, Karolina. Samo još malo. Eno tamo. Plavi ekran i let SK4111 avio-prevoznika SAS za Oslo, polazak u 12.35.

Stižem, Vivijan.

Dolazi mama da te vidi kako igraš.

3

Holger Munk se osećao kao budala dok je stajao kraj prozora u svom stančiću i zapalio već četvrtu cigaretu tog dana. Proleće je došlo u grad, drveće je ozelenelo oko stadiona *Bišlet*, ali to je bilo jedino zbog čega se osećao malo bolje. Bila je to teška zima. *Ne, zapravo, bila je dobra zima i upravo zato se i oseća glupo.* Bio je na bolovanju. Čerka Mirijam je doživela nezgodu i uzeo je slobodno vreme kako bi joj pomogao da stane na noge. Nesreća je ponovo zbližila porodicu. Iako je prošlo više od deset godina otkako je napustio stari dom u naselju Rea, činilo se kao da su davnašnja nemila zbivanja zaboravljena i da se nije razveo od Marijane. Mirijam je najpre bila u bolnici, ali kako se oporavljala, prebacili su je u staru kuću, a on je došao za njom. Rolf, novi muž njegove bivše supruge, privremeno se odselio kako bi se Mirijam oporavila, a Munk je zauzeo njegovo mesto. I tako su skoro opet bili porodica. *Bestraga, trebalo je da shvati kako to ne može potrajati, koliko je samo glup.* Zajednički obroci za skupim stolom u dnevnoj sobi. Kupili su ga zajedno pre mnogo godina, kada je tek postao istražitelj za ubistva, pa su imali malo više novca nego ranije. Petak večer pred televizorom kao sasvim obična porodica. Marijana i on na trosedu, a unuka

Marion između njih. Zamalo su izgubili Mirijam, i trebalo je da shvati kako se Marijana zbog toga ponašala kao da su se stara vremena vratila i da su opet zajedno.

Nije mu ništa zamerala, iako je Munk bio razlog što im je ćerka gotovo izgubila život. A možda i nije bio. Odsek za ubistva tragao je za bolesnim ubicom, a Mirijam mu je bila poslednja žrtva. *Zamalo* da bude poslednja žrtva. Povukao je dugačak dim cigarete i zavrteo glavom. Strah ga još uvek nije sasvim napustio. *Šta ako...? A da je...?* Srećom, sve je prošlo dobro, i onda se uljuljkao u prijatnu svakodnevicu. Marijana i on. Mirijam. Mala Marion. Čak je ponovo stavio burmu. Budala, mora da je to primetila. Pre nekoliko dana izašla je na stepenište dok je pušio.

Slušaj, Holgere, moramo da porazgovaramo...

Video joj je sve u očima.

Rolf se sutra vraća...

Klimnuo je glavom, spakovao ono malo stvari koje je doneo sa sobom i napustio kuću podvijenog repa. Opet.

Kakva budala.

Kao glupavi tinejdžer.

A šta je mislio?

Ugasio je dopola popušenu cigaretu u pepeljaru pored prozora i taman se spremio da zapali novu, kada mu je zazvonio telefon.

Ime na ekranu koje dugo nije video.

Aneta Guli.

Sposobna plavokosa pravica, koja se starala o odseku dok je bio odsutan.

„Da?“

„Zdravo, Holgere“, reče prijatni glas.

Holger Munk je bio vođa posebnog odseka u Maribuovoj ulici nešto više od deset godina i za to vreme se okružio najspособnijim stručnjacima u Norveškoj. Aneta Guli je bila odličan primer. Nije bila tajna da su postojali sukobi između odseka i

štaba u naselju Grenland. Munk je voleo da tera po svom, a to se nekima nije dopadalo. Šef oblasne policije Mikelson bio je jedan od njih. Da im procenat uspešnosti rešavanja slučajeva nije bio besprekoran, Munk je bio sasvim siguran kako bi ih Mikelson preselio u štab da bi ih držao na oku. Politika. Prevlast. Aneta Guli je najčešće bila diplomata, poput lepka koji sve drži zajedno.

„Jesi li dobro?“, upitala je. „Kako ti je ćerka?“

„Mirijam je dobro“, odgovori Munk i maši se za novu cigaretu. „U stvari, sve je bolje i bolje. Progovorila je, doduše pomalo nejasno, ali srediće se i to.“

„To je lepo čuti“, reče Aneta i uozbilji se. „Oprosti što te uznemiravam, ali morala sam da saznam, pošto Mikelson želi da se odsek ponovo aktivira. Bez pritiska, naravno, samo ako si spreman da se vratiš.“

„Zbog devojke u jezeru?“

„Da. Čuo si za to?“

Munk se uljuljkao u sopstveni mehur dok je privremeno živeo u naselju Rea i pokušao je da stvarnost drži na odstojanju, ali vesti nikako nije mogao izbeći.

Mediji su o tome trubili svaki dan. Mlada devojka u baletskom kostimu, pronađena mrtva u planinskom jezeru, daleko od ljudi.

„Naravno. Znamo li ko je?“

„Vivijan Berg, dvadeset dve godine, zaposlena pri Narodnom baletu.“

„Razumem“, reče Munk. „Znači, bila je odavde?“

„Došla je iz Budea, ali bila je nastanjena u Oslu, pa Mikelson želi da preuzmemo slučaj.“

„Je li prijavljen nestanak?“, upita Munk i oseti kako se policijski um već vraća.

Devojka u baletskom kostimu?

Pronađena u planinskom jezeru?

Već duže vreme gura glavu u pesak, ali više nema smisla da to radi. Ponovo je u svom stančiću, a burma je na sigurnom, u ormariću iznad umivaonika u kupatilu.

„Ne, iz nekog razloga nije.“

„Kako smo onda saznali o kome se radi?“

„Majka joj je došla u iznenadnu posetu iz Budea, ali je nije zatekla kod kuće.“

„Prokletstvo“, reče Munk.

„Upravo. Šta misliš, jesi li spreman? Da pokrenemo mašineriju i podignemo odsek na noge?“

„Ko trenutno radi na slučaju?“

„Nacionalna kriminalistička policija, ali samo privremeno. Ako si spreman, slučaj je naš.“

„Jesi li u kancelariji?“

„Da“, odvrati Aneta Guli.

„Tu sam za dvadeset minuta“, reče Munk i prekide vezu.

4

Mija Kriger se pripremala da ponovo zalepi poslednju kartonsku kutiju, kada se s laptopa, koji je stajao ispred nje na stočiću u dnevnoj sobi, oglasi poziv sa *Skajpa*. Tridesetečetvorogodišnjakinja se osmehnu kada je videla ko je zove.

Beskrajno leto.

Šest meseci jedrenja u Karipskom moru.

Podigla je šolju kafe s poda i sela na dvosjed s podvijenim nogama.

„Zdravo, Mija, kako si? Jesu li stigle avionske karte?“

Bio je to Viktor Vik. Stariji kolega koji je pre mnogo godina napustio i ledenu Norvešku i službu kako bi sledio svoj san.

„Juče“, klimnula je glavom. „Idem do Njujorka, pa dole.“

„Odlično“, osmehnu se muškarac pocrnelog lica. „Kad slećeš?“

„U utorak. Vi ste na ostrvu Sent Tomas, zar ne?“

Tamnoputi konobar pojavi se iza Viktora i posluži mu piće s kišobrančićem.

„Ne, mi smo u luci gradića Roud taun na ostrvu Tortola. Tamo je suviše bučno.“

„Na Sent Tomasu?“

„Da, to je luka za kruzere. Uz to, svi američki turisti tamo sleću.“

„Hoćeš li onda da ja dođem do vas?“

„Ne, ne“, reče Viktor Vik i izvadi nekoliko dolara iz džepa šarene košulje.

Konobar klimnu glavom i udalji se od stola. U pozadini se videla palma, a na tavanici ventilator. Nasmejani, zagrljeni par prođe sa čašama u ruci, ona u belom bikiniju, a on ogoljenih prsa.

Karipska ostrva.

Još nije mogla da poveruje kako zaista ide tamo.

„Doći ćemo po tebe, nemaš brige. Prokletstvo, ovde je danas tako vruće. Kako je kod vas? I dalje zima?“

Namignuo joj je i obrisao čelo nadlanicom.

„Ne, i ovde se nazire proleće“, reče Mija i baci pogled kroz prozor.

Slabašna sunčeva svetlost obasipala je skoro praznu dnevnu sobu. April. Proleće u Oslu i trinaest stepeni. Teški mračni pokrov koji je čitave zime pritiskao glavni grad konačno se podigao, ali naravno, to nije ništa naspram onog što je očekuje.

Devičanska ostrva.

„Ovde je leto preko cele godine“, osmehnu se Viktor Vik i srknu piće. „Strašno mi je drago što smo uspeli da ovo upriličimo, Mija. Radujem se što ću te ponovo videti. Hoćeš li da me zvrčneš pre nego što se ukrcaš? Čisto da znam da si krenula?“

„Naravno“, klimnu ona glavom. „Mislim da ću stići na Sent Tomas u utorak oko jedan.“

„Da, to je jutarnji let iz Njujorka. Javiću ti ako budemo morali negde drugde da se ukotvimo, važi?“

„Zvuči sjajno.“

„*Beskrajno leto* čeka“, osmehnu se Viktor i poslednji put podiže piće pre nego što je prekinuo poziv.

Mija Kriger zatvori računar i oseti kako je obuzima toplina.

Šest meseci na jedrilici.

Zašto joj to ranije nije palo na pamet?

Prisela se tate u kuhinji porodičnog doma u Osgorstrandu, nagnutog nad časopisima o jedrenju koje je redovno dobijao.

„Oh, vidi, Mija, endevur klase J! Jesi li ikad videla nešto tako lepo?“

Imala je osam godina. Jedan od onih trenutaka kada je bila sama s njim. Bliznakinja Sigrid je iz nekog razloga bila van kuće. Balet, hor ili jahanje? U tom pogledu bile su veoma različite. Sigrid – uvek živahna, a ona povučena. Nije volela da se ističe. Dve devojčice rođene istog dana i zauvek povezane, ali opet tako različite.

Hoćeš da budeš Snežana, a ja ću Trnova Ružica?

A što ja moram uvek da budem Snežana, Sigrid?

Zato što imaš tamnu kosu, a ja sam plava, zar ti to nije jasno?

Ne, glupa sam.

Glupa? Ne smeš tako da govoriš. Ti si najpametnija, Mija.

Zatvorila je laptop i opet spustila šolju na pod.

O tome više ne treba razmišljati.

Gotovo je.

Zalepila je poklopac kutije i uzela flomaster. Nije bila sigurna šta da napiše, pa se odlučila za najjednostavnije.

Fotografije.

Podigla je kutiju s poda, unela je u manju spavaću sobu i stavila pored ostalih. Uspomene. Konačno je skupila snagu da ih pregleda i reši se svega što je bilo teško. Poslednja kutija bila je najgora. Naročito je jedan od albuma bilo teško prelistavati. *Mijin album*. Onaj koji joj je majka napravila. Na naslovnoj stranici Mija kao beba u kolicima i začudo sama. Nakon toga, redom: *Drugi rođendan Mije i Sigrid*. *Sigrid i Mija plešu*. *Tata je kupio novi auto!* Čitavo detinjstvo u Osgorstrandu dokumentovano onako kako je jedino album iz osamdesetih to mogao da učini. Izbledela sećanja u boji koja odmah probude želju da otrči u kupatilo, otvori teglicu s pilulama i umrtvi bol, ali naravno, to nije učinila.

Teglice su prazne.

Nema više pilula.

Prazni su i kredenci.

Nema više pića.

Četiri meseca ranije izgledalo je kao da je zima iznutra gora nego napolju. Alkohol i tablete. Neprekidno mrtvilo kao odgovor svetu prema kojem nije umela da se postavi.

Deset godina ranije pronašli su joj bliznakinju Sigrid mrtvu od prevelike doze heroina, u prljavom podrumu u naselju Tejen. Ophrvana bolom, oba roditelja su joj ubrzo napustila ovaj svet.

Pre godinu dana prodala je stan u Oslu i kupila kuću na ostrvu u Trendelagu, odlučna u nameri da ih sledi.

Oduzeće sebi život.

Dođi, Mija, dođi.

Bliznakinja Sigrid trčala je u belo haljini kroz žuta pšenična polja i dozivala je kao u snu.

Gospode, koliko je bila glupa.

Zbog toga se i dalje stidi.

Mija je bacila poslednji pogled na kartonske kutije, zatvorila vrata za sobom i ušla u dnevnu sobu.

Novi život.

Šest meseci na jedrilici.

Osmehnula se i odložila praznu šolju kafe na radnu površinu u kuhinji. Samo što je krenula u kupatilo da se istušira, neko je zazvonio na vrata. Izašla je u hodnik i kroz špijunku ugledala poznato lice. Komšija Aleksander, mladić u dvadesetim, zajedno s plavokosom devojkom za koju je pretpostavljala da mu je sestra.

Je l' ti palo na pamet da iznajmiš stan dok si odsutna?

Ona se u poslednje vreme namučila...

Mija je razmišljala da proda stan i raskrsti sa ovim gradom, ali uvek je bila slaba na to da nekom pomogne. U tome su Sigrid i ona bile veoma različite. Sigrid je uvek bila grublja, a Mija osetljiva na ono što se dešava oko nje. Ponekad joj se činilo da

je gotovo prozirna. Policajka. Razume se, trebalo je da odabere sasvim drugačije zanimanje. Zlo s kojim se susretala povremeno bi je slomilo. Zapravo je htela da studira književnost. Još kao dete, nestajala je u izmišljenom svetu, mestu na kojem je bila sigurna od jakih uticaja oko sebe. Pokušala je i upisala se na Univerzitet u Oslu, odlazila na predavanja, ali nije položila nijedan ispit. Čitanje knjiga joj se činilo beskorisnim dok je Sigrid živela na ulici i drogirala se po ulazima. Ne, morala je da učini nešto konkretno. I tako se gotovo nasumično prijavila za Policijsku akademiju i nekim čudom sjajno uradila prijemni. Kao da je bio napisan za nju. Munk ju je primio u Odsek za ubistva i pre nego što je završila studije. Posao je zavolela od prvog trenutka. Timski rad s neverovatno sposobnim i pametnim ljudima. Osećaj da nečemu doprinosi i predstavlja štit od sveopšteg užasa. Ali bio je to mač sa dve oštrice. Bila je izuzetno jaka i istovremeno veoma ranjiva.

Upravo to te čini posebnom, Mija.

Zato si najbolja istražiteljka koju imam.

Holger Munk joj je poslednjih deset godina bio poput oca i za to mu je bila večno zahvalna, ali došlo je vreme da okrene novi list.

Šest meseci odmora.

Osetila je kako je radost preplavljuje, otvorila vrata i pustila mladića i devojkicu unutra.

5

Mija je poručila kafu i kiselu vodu faris, a zatim pronašla sto u mirnom kutku bara *Justisen*. Nekoliko meseci ranije naručila bi pivo i jegermajster. Sada joj se činilo kao da živi drugim životom. Skoro joj je bilo muka od te pomisli. Munk je kasnio, a ona je sedela i igrala se narukvicom dok ga je čekala. Na trenutak se premišljala da li da je spakuje sa ostalim stvarima, ali odlučila je da je zadrži. Obe su ih dobile kao poklon za krizmanje. Srebrnu narukvicu sa srcem, sidrom i slovom. Na njenoj je bilo *M*, a na Sigridinoj *S*. Posle obreda su ih zajedno zagledale na svetlosti koja je dopirala kroz prozor zajedničke sobe, kada je Sigrid predložila da se zamene.

Hoćeš moju, a daš ti meni tvoju?

Mija je od tada nije skinula. Datum na telefonu bio je deseti april i za osam dana biće tačno jedanaest godina otkako joj se sestra predozirala. Upravo je zbog toga odabrala baš taj datum da otputuje. Nije imala snage da ode na groblje. Bojala se mogućih pomisli. Četiri meseca bez upotrebe ikakvih opojnih sredstava i svakodnevno vežbanje. Osećala se bolje nego ikada ranije. Poseta porodičnoj grobnici mogla ju je ponovo povući u mrak i nije želela da se kocka s time.

Sigrid Kriger.

Sestra, prijateljica i kći.

Rođena 11. novembra 1979. Umrula 18. aprila 2002.

Mnogo voljena. Nikad prežaljena.

Ne, nije uspela da spakuje narukvicu. Dovoljno je što je to učinila s fotografijama i ostalim drangulijama.

S kao Sigrid.

M kao Mija.

Uzela je gutljaj kisele vode i bacila pogled ka šanku, gde je stariji čovek upravo uzeo hladno pivo. Ne. Nema problema. Uopšte ne oseća želju.

Munk je zakasnio pola sata. Skinuo je dubretarac krem boje i zagrlio je, a onda seo naspram nje i stavio fasciklu na sto.

„Jesi li naručila hranu?“, upitao je i pogledao u pravcu šanka.

„Ne, nisam gladna“, odvrati Mija.

Munk je mahnuo konobaru i poručio sendvič s račićima i sok od jabuke.

„Slušaj, Mija“, zaustio je i nagnuo se ka njoj. „Razgovarao sam s Mikelsonom i obojica smo se saglasili da je budala. Priznao je grešku i vratio te na posao. Potrebna si nam. Važi?“

Mija se osmehnu.

„Putujem za nedelju dana, Holgere.“

„Rešila si?“

„Da.“

„Sasvim sigurna?“

Klimnula je glavom.

Munk uzdahnu i počeša bradu.

„Razumem. Naravno, voleo bih da se vratiš na posao, ali za-sluzila si predah. Neću te više gnjaviti, ali morao sam da pitam.“

„Odsek ponovo istražuje?“

„Da.“

„Radi se o devojci u jezeru?“

Munk klimnu glavom, a konobar u tom trenutku spusti porudžbinu na sto.

„Vivijan Berg. Balerina. Dečak i otac na pecanju pronašli su je u kostimu.“

„Gde se to dogodilo?“

„Jezero se zove Svartćen. Gore u dolini Vasfaret. Jezero je smešteno na planini – jako čudan sled događaja.“

„Kako to misliš?“

Munk navali na sendvič i nastavi da priča s punim ustima.

„Nestala je iz svog stana u četvrtak, a pronađena doterana na planini u subotu. Pitaj me šta *nije* čudno.“

Kucnuo je prstom po fascikli.

„Sve je unutra.“

„Znam šta pokušavaš, Holgere, ali odlučila sam.“

„Kapiram“, reče Munk.

„Kako to misliš *doterana*?“

„Kosa začesljana u punđu. Nosila je haljinu sa onom suknjicom – tutu. Bele helanke i baletanke.“

„Šta, nosila je baletanke?“

Munk klimnu glavom.

„Čudno.“

„Zar ne?“

„A koliko je jezero udaljeno od puta?“

„Pa, nekih četrdeset pet minuta hoda po strmini.“

„Nosio ju je?“

„Ko zna?“ Munk slegnu ramenima.

Gledao ju je preko sendviča i primetila mu je nešto u pogledu.

„Šta?“, upitala je i nakrivila glavu.

„Na šta misliš?“

„Nešto mi ne govoriš.“

Munk je ozbiljno pogleda i obrisa usne salvetom.

„Mislim da je hodala do tamo“, reče naposletku.

„Kako to misliš?“

„Baletanke su iskrzane i pune rupa. Očigledno se sama uspela do gore.“

„Hoćeš da kažeš kako je izvršila samoubistvo?“

„Ne, nikako. Ubijena je ubodom igle pravo u srce.“

„Špricem?“

„Da.“

„Šta je bilo u njemu?“

„Etilen glikol.“

„Što će reći?“

„Antifriz.“

„Šta, dovraga...“

„Baš tako. Smrtonosan je, a može ga kupiti bilo ko na benzinskoj stanici.“

„Zbog čega isključuješ mogućnost da se popela gore i ubrizgala ga sebi u grudi?“

„A šta misliš?“ Munk se zavalio na stolici. „Uz takve bolove? Je l' bi tebi to palo na pamet?“

Bio je to trenutak neuviđavnosti i vrlo brzo je to i sâm shvatio.
Pre tačno godinu dana.

Sto prekriven tabletama različitih boja.

Sama na ostrvu u Trendelagu.

Dođi, Mija, dođi.

„Žao mi je“, reče Munk i nagnu se ka njoj. „Naravno, nisam želeo da...“

„Sve je u redu, Holgere“, odvrati Mija i podiže ruku.

„Kako si inače?“ Munk je i dalje delovao tužno. „Skroz sam zaboravio da te pitam. Izvini, znaš kako je.“

„Naravno, Holgere. Shvatam. Dobro sam. Štaviše, jako dobro.“

Podigla je čašu s kiselom vodom, mahnula njom kao da nazdravlja i simbolički gucnula iz nje.

„Odlično“, klimnu Munk glavom. „Dobro izgledaš. Zapravo, vraški dobro, ako smem da primetim. Odavno te nisam video tako, kako da kažem...“

„Treznu?“ osmehnu se Mija.

Munk se nasmeja.

„To nije bila reč koju sam tražio, ali što da ne. Koliko je prošlo?“

„Četiri meseca.“

„Opa, čestitam.“

„Nema tu ničeg za pohvalu“, uzdahnu Mija. „U poslednje vreme sam bila jako loša policajka, stvarno mi je žao.“

„Nema razloga“, frknu Munk i odmahnu glavom. „Ko zna šta bi se dogodilo bez tebe? Gospode, ne smem ni da pomislim. Rešila si slučaj. Boli me uvo na čemu si morala da budeš kako bi uspela, ali u svakom slučaju, lepo je videti te tako... budnu.“

Mija se osmehnu. Osetila je da zaista tako misli.

„Kako je ona?“

„Mirijam? Sve bolje i bolje. Jaka je, prebrodiće to. Kad smo već kod toga, pozdravila te je. Trebalo bi da je uskoro posetiš.“

„Pokušaću da svratim pre nego što otputujem“, reče Mija.

„Fino. Obradovaće se.“

Munk se prijateljski osmehnu i gurnu ruku u džep đubretarca.

„Hoćeš li da mi praviš društvo dok popušim cigaretu?“

Mija klimnu glavom i izađe s njim u osvetljeno zadnje dvorište. Proleće u Oslu, mada i dalje nije naročito toplo, naravno. Obgrili je telo dok je Munk palio cigaretu i odjednom se uozbiljio.

„A da mi daš sedam dana?“, upitao je oprezno.

„Ne znam baš, Holgere.“

„Nedelju dana. Ne više. Samo da vidiš i kažeš mi šta misliš.“

Stisla je usne i razmišljala.

Devojka u kostimu balerine.

Daleko u planinskom jezeru.

Špric sa antifrizom?

„Pronašli smo još neobičnih stvari na licu mesta“, nakašlja se Munk i uputi joj dobro poznati pogled.

Nešto je tu čudno, Mija.

„Šta ste pronašli?“

„Daš mi nedelju dana?“

Gledao ju je skoro molećivo.

„U redu“, uzdahnu Mija naposletku.

„Sjajno“, isceri se Munk i potapša je lako po ramenu.

„Dakle, šta ste pronašli?“

„Ne znam gde da počnem“, reče Munk i zastade. „Postavio je aparat.“

„Na šta misliš?“

„Foto-aparat na stalku.“

„Okrenut ka lešu?“

Munk ozbiljno klimnu glavom i povuče dugačak dim.

„Je l' bilo fotografija?“

„Ma jok, prazan je. Postoji otvor za memorijsku karticu, ali izvadio ju je.“

„Zašto *izvadio*? Znaš da se radi o muškarcu?“

„Otisak cipele u blatu. Cipele četrdeset tri.“

„Ležala je u plićaku?“

„Da.“

„A aparat je bio uperen pravo u nju?“

„Da“, potvrdi Munk.

„Čudno“, promumlala je.

„Znam.“

„Još nešto?“

„Nisam siguran da li je važno, ali u blizini smo pronašli list iz dečje knjige.“

„Koje?“

„Astrid Lindgren. *Braća Lavlje Srce*. Učini mi uslugu i baci pogled. Mnogo mi znači.“

Ugasio je cigaretu.

„Mislim da sam to već doživela, Holgere. Pojaviš se s fotografijama koje treba da pogledam.“

„Samo da baciš pogled.“

„U redu, Holgere, jer si ti u pitanju“, uzdahnu Mija i vratiše se za sto.

6

Munka na tren žacnu griža savesti dok je stavljao cigaretu u usta i gledao kroz prozor. Odmor. Od svega što je bilo i dogodilo se. Bože dragi, malo ih je zasluživalo odmor više od Mije, ali ne вреди, potrebna mu je. *Slučaj za Miju*. Misao mu je pala na pamet čim je ugledao fotografije s lica mesta. Holger Munk je radio kao istražitelj ubistava skoro trideset godina i ovakvih slučajeva nije bilo mnogo. *Hladan. Proračunat. Promišljen. Kao da je neko iskoristio svaku sekundu*. Ubistvo iz nehata ili s predumišljajem. Običnom čoveku zvučalo je užasno, što naravno i jeste bilo za svakog ko je bio upleten, ali rešenje je obično bilo krajnje jednostavno. Motivi su uvek bili jasni. Ljubomora. Mržnja. Osveta. Uglavnom uz upotrebu previše opojnih sredstava. Ljudska priroda koju nije teško objasniti. Munk je mogao da na prste jedne ruke nabroji slučajeve u kojima mu nije odmah bilo jasno šta se dogodilo i otkrije počinioca unutar kruga osumnjičenih. Razume se, ponekad je trebalo vremena, ali prva pretpostavka bi se uvek potvrdila kao tačna. *Ali ovo?* Lako je zavrteo glavom i povukao dim cigarete, pa osetio kao mu telefon vibrira u džepu đubretarca.

„Aneta ovde, imaš minut?“